

GARAGE GARENKOKERS- KWARTIER

startersgids

voor wijkinitiatieven

stads garage

Inleiding 3

1 KLAAR VOOR DE START – AF! 5

2 VAN DUURZAAM PAND TOT DUURZAME WIJK: Hoe de buurtcoöperatie Duurzaam Garenkokerskwartier ontstaat 6

3 ELF REDENEN VOOR SUCCES Waarom de buurtcoöperatie in het Garenkokerskwartier van de grond komt 20

4 STEUN VOOR STARTERS Elf legoblokjes om een geslaagd wijkinitiatief samen te stellen 31

Inleiding

De **Stadsgarage** is een Seinwezen initiatief, ontstaan in de gemeente Haarlem. Het is het platform waar een idee een uitvoerder vindt en vraagstukken een oplossing. Hoe? Door initiatiefnemers van diverse pluimage in de stad te identificeren, bijeen te brengen en tot slimme samenwerkingen te brengen. Zo sleutelen inwoners samen aan een betere stad.

De oprichting van de buurtcoöperatie Garenkokerskwartier heeft ons geïnspireerd tot de oprichting van de Stadsgarage. In elke straat wonen mensen met specifieke kennis, kunde en creativiteit. Die wordt lang niet altijd benut om vraagstukken in de stad mee op te lossen. Maar als de mensen elkaar ontmoeten als ondernemers, buurtbewoners of ambtenaren blijken ze de nieuwe producten en diensten te kunnen verzinnen waar de participatiemaatschappij in wording om vraagt. De Stadsgarage is de plek waar deze producten en diensten worden gemaakt.

Dat gebeurt in drie stappen:

- *Ontmoeten*: samen met de initiatiefnemer brengen we het onderwerp in kaart en bepalen we wie een rol kan spelen bij de oplossing.
- *Verbinden*: we brengen de geselecteerde partijen met elkaar in gesprek dat leidt tot afspraken over samenwerking. Dat noemen we matches.
- *Volgen*: we helpen de samenwerkende partijen met verdere contacten, organiseren vervolgbijeenkomst en blijven nabellen tot zij het resultaat hebben geboekt dat zij nastreven.

De Stadsgarage is gebouwd op de kennis uit de praktijk. Hoe kom je in contact met mensen in de wijk? Hoe kan je als gemeente partner in de uitvoering worden? Wat moeten actieve ambtenaren in de gemeente doen en wat moeten ze laten? Dat is te lezen in deze eerste uitgave van de Stadsgarage: de “Startersgids voor wijkinitiatieven”.

Deze thema's spelen in elke Nederlandse gemeente. De Stadsgarage biedt hen een methode om problemen op een nieuwe wijze op te lossen. De Startersgids geeft een inkijkje hoe ondernemers, buurtbewoners en ambtenaren nieuwe vormen van samenwerking smeden. Het is een uitnodiging aan initiatiefrijke bewoners, ondernemers en ondernemende ambtenaren om hun eigen Stadsgarage te starten.

André Brasser
Hans Brouwer
Baud Schoenmaeckers

www.stadsgaragehaarlem.nl

*“Het Seinwezen”
werk- en
ontmoetingsplek
in Haarlem*

1 KLAAR VOOR DE START - AF!

Garage in het Garenkokerskwartier

Een betere buurt? Maak hem zelf. Onder dat motto nemen bewoners en ondernemers in de Haarlemse wijk Garenkokerskwartier in 2011 het initiatief om hun directe leefomgeving te verbeteren. Zij slagen er in een levendige buurtcoöperatie op te bouwen die reuring in de wijk brengt. Tegelijk is het een leerschool voor de gemeente om haar nieuwe rol als “regisseur van de energieke samenleving” onder de knie te krijgen.

De historie van het Garenkokerskwartier leest als een innovatie die letterlijk vanuit een garage tot stand komt, in dit geval het Seinwezen een voormalige werkplaats van de Nederlandse Spoorwegen. En zoals dat gaat in garages, is dat een kwestie van *trial and error*: wat werkt en wat niet. Er is dan ook geen algemeen toepasbaar Stappenplan voor een geslaagd wijkinitiatief uit af te leiden. Maar de ervaringen gunnen bewoners, ondernemers en ambtenaren in andere gemeenten wel een unieke blik in één van de “garages” van de energieke samenleving. Hoe je met nieuwe samenwerkingen, oude problemen zinvol kunt aanpakken.

Wijkinitiatieven ontstaan op meer plekken in Haarlem. De gemeente neemt het initiatief om die met elkaar in contact te brengen in het zogenaamde Deur voor deur platform. Werkende weg blijkt dit een moderne Haarlemmer Olie op te leveren die helpt om diverse problemen in de stad beter in hun samenhang op te lossen.

De Startersgids voor Wijkinitiatieven laat zien hoe dit werkt. Zij toont simpelweg de “tijdlijn” van het initiatief, de redenen waarom het kon slagen en welke lering daaruit valt te trekken. Er is geen concept of plan, het gebeurt. Net als op een aantal andere plekken in de stad. Daarin zijn wel een paar constanten te herkennen, elementen die steeds weer terugkeren om een wijkinitiatief van de grond te laten komen. Dat zijn de legoblokjes waarmee je heel verschillende initiatieven kunt samenstellen. Die presenteren we in het afsluitende deel.

2 VAN DUURZAAM PAND TOT DUURZAME WIJK: Ontstaan van de buurtcoöperatie Duurzaam Garenkokerskwartier

Het wijkinitiatief Garenkokerskwartier ontstaat in een oude garage van de spoorwegen aan de rand van de wijk, het Seinwezen. Het gebouw stamt uit 1915. In de jaren negentig doet de NS het van de hand en verandert het met een paar kleine ingrepen in een bedrijfsverzamelgebouw. De oude werkplaats doet af en toe dienst als ontmoetingsplek en expositieruimte voor bewoners. Rond 2010 komt het pand te koop. Huurder Baud Schoenmaeckers komt op het idee om het pand te verduurzamen en er een “broedplaats” voor buurt en bedrijven van te maken. Hij richt de stichting Seinwezen Beheer op, legt zijn plannen neer in een prospectus en slaagt erin om in een half jaar via crowd funding het bedrag binnen te halen om het pand aan te kopen. Daarmee start de tijdlijn van het wijkinitiatief Garenkokerskwartier.

2011

7 juli: Aankoop van het Seinwezen

Seinwezen Beheer koopt het Seinwezen.

31 augustus: Eerste bijeenkomst met Haarlemse wijkinitiatieven en pool van adviseurs

Het Klimaatbureau van de gemeente Haarlem brengt de groep van energiadiviseurs en de beginnende initiatieven in de wijken Ramplaan en Garenkokerskwartier bij elkaar. Het Seinwezen presenteert zich als ontmoetingsplek.

tingsplaats voor het Garenkokerskwartier. De gemeente Haarlem neemt de buurt voor het eerst op in haar aanpak voor verduurzaming van de particuliere woningvoorraad, onderdeel van een nieuw programma dat onder de naam Blok voor Blok in 3 jaar tijd het energieverbruik van bestaande woningen wil verbeteren. Het initiatief leidt tot het experiment Deur voor Deur dat bewoners en ondernemers wil prikkelen een eigen aanpak te verzinnen.

21 september: Boekpresentatie Historie Garenkokerskwartier

Bijeenkomst van circa 50 buurtbewoners in de Sociëteit de Vereeniging biedt de initiatiefnemers André Brasser en Baud Schoenmaeckers een aanleiding om vanuit het Seinwezen de eerste contacten te leggen met bewoners in de wijk. Zij polsen hen voor het idee van een wijkinitiatief. Dat leidt tot een eerste ontmoeting met wijkraadsleden. Die zijn enthousiast over het idee het Seinwezen nieuw leven in te blazen als ontmoetingsplaats voor buurt en bedrijven.

8 oktober: Sprongspiration van de SEV - inspiratiebijeenkomst verduurzaming in Seinwezen

Het landelijk innovatieplatform voor de woningbouw SEV houdt samen met de gemeente Haarlem een inspiratiebijeenkomst over de verduurzaming van de Haarlemse woningvoorraad. Daarin staan voorbeelden uit de sinds 2009 in de stad opgedane ervaringen centraal. De aankoop van het Seinwezen en de plannen met de buurt presenteert zich als één van de verduurzamingsinitiatieven in Haarlem.

3 november: Kennismaking Wijkraad

De zes leden van de Wijkraad Garenkokerskwartier komen 's avonds langs op het Seinwezen. Bespreking plannen rond het Seinwezen en de buurt. De wijkraadsleden zijn positief.

11 november: 11 mensen op eerste buurtbijeenkomst met Liander.

Netbeheerder Liander houdt in haar verzorgingsgebied een aantal buurtpeilingen om te brainstormen over de mogelijkheden om in de verre toekomst "smart networks" aan te leggen. Daar wekken wijkbewoners zelf hun energie op en leveren die aan elkaar zonder tussenkomst van

energiebedrijven. Het Seinwezen is één van de drie locaties. De opkomst is klein: elf mensen, ook omdat de datum slecht is gekozen vanwege Sint Maarten. Op de bijeenkomst spreken de deelnemers af om over een maand door te praten over duurzaamheid in de wijk, zoals beoogd door de initiatiefnemers van het Seinwezen.

16 november: Wethouder Jan Nieuwenburg geeft startschot verduurzaming Seinwezen

De dertig investeerders in het Seinwezen komen bijeen voor de feestelijk start van de verbouwing. Wethouder Wonen Jan Nieuwenburg verricht de officiële openingshandeling door met een drillboor de eerste bouwactiviteit te starten.

29 november: Eerste bijeenkomst Platform Deur voor Deur Haarlem

Als vervolg op de eerste bijeenkomst van 31 augustus brengt de gemeente Haarlem een bredere groep initiatiefnemers die bezig zijn met verduurzaming van woningen informeel bij elkaar. Dit slaat aan en worden onregelmatig terugkerende bijeenkomsten. Vaak gevolgd met een borrel in de net geopende Jopenkerk achter de plek van samenkomen: het nieuwe stadskantoor aan de Raaks. Doel is om een netwerk op te bouwen en onderling kennis en ervaringen te delen. Energieadviseurs, bouw-, ontwerp- communicatie- en architectenbureaus en initiatiefnemers in wijken waaronder het Garenkokerskwartier leren elkaar kennen en weten elkaar te vinden. Het Deur voor deur platform ontstaat.

12 december: Tweede buurtbijeenkomst. Oprichting bewonersteams Garenkokerskwartier

22 mensen komen bijeen op persoonlijke uitnodiging om mee te denken over de vraag 'Wat willen wij in/met onze buurt?' Zij zien het Seinwezen als de ontmoetingsplek die tot nu toe in de buurt heeft ontbroken en spreken af te werken aan meer gezamenlijkheid in de wijk. Te beginnen op de thema's gezamenlijke energiebesparing, zonnepanelen, groen in de wijk en samen oud worden in de wijk. Rond elk thema ontstaat een werkgroepje.

UIT HET SEINBLOG (blog van initiatiefnemers)

31 JAN 2012: SAMENZWERING

We zitten in in de oude vergaderruimte van het bureau Middelkoop. Dat is al meer dan een jaar geleden uit het Seinwezen verhuisd, maar de ronde tafel met de grote biljartlamp erboven is er nog. Het is een ruimte in de overgang. Een deel van de oude spullen staat tegen een nieuw getimmerde wand. In het plafond gaapt een gat. Daaroverheen een groen stuk landbouwplastic. Van buiten oogt het als een samenzwering. Maar het gaat over samenwerking. Tussen het Seinwezen en de buurt. En het werkt. Annelies en Annemiek presenteren hun plan over de “draagbare buurttuin”. In plaats van op het dak, kan je groenten ook in bakken telen. “Ik word dan gewoon bakboerin”, aldus Annelies die

als “dakboerin” inmiddels enige bekendheid geniet in de regio Haarlem. Martijn schildert het Garenkokerskwartier anno 2020. Er kan veel meer groen in de wijk. We zien een muur begroeid met eetbare planten, “eten uit de muur” nieuwe stijl. Jeroen en Pieter schetsen hoe de wijk kan aansluiten op de plannen om, op en rond het Seinwezen. Kwestie van zonnepanelen plaatsen, energielabelsprongen maken en verder voor je meterkast plaatsnemen en kijken hoe je energiemeter terug- en je portemonnee volloopt. We krijgen er allemaal energie van. Dat is te merken aan de temperatuur. In de kleine ruimte wordt het warm. Het idee komt op om die energie meteen maar de wijk in te sturen, want buiten valt de vorst in.

2012

31 Januari: Derde buurtbijeenkomst. Plannen voor een ‘mobiele’ buurtmoestuin en E-Team

Twintig buurtbewoners presenteren de eerste uitkomsten van de werkgroepjes aan elkaar. Enthousiasme over de visie op “de buurt in 2020” en plannen rond gezamenlijke woningverbetering, zonnepanelen en buurtmoestuin.

20 maart, april, 21 mei: Maandelijks bijeenkomsten op weg naar het buurtfeest

De buurtbewoners blijven elkaar in wisselende samenstellingen ontmoeten. De initiatiefnemers van het Seinwezen zorgen voor een plek, korte samenvattingen van de soms breed uitwaaierende gesprekken en bovenal voor een inspirerende sfeer. De mensen hebben er lol in. De werkgroepjes rond energie vormen het E-team. Na een paar wisselingen van voortrekkers neemt een groepje van drie buurtgenoten het initiatief voor een buurttuin op het Seinwezenterrein. Zij houden een peiling in de wijk om te testen in hoeverre hun ideeën aanslaan in de buurt. De vragenlijst wordt uitgezet via straatambassadeurs die hun burens bevragen. Met de uitkomst daarvan wil het E-team een aanbod aan de buurt doen tijdens het buurtfeest dat de wijkraad voorbereidt. Dit jaar is dat weer op het Seinwezen terrein.

7 augustus: Resultaten buurtpeiling

Een stagiaire van de gemeente Haarlem neemt het voortouw bij de verwerking van de resultaten. Hoofdconclusies uit de respons van 55 buurtbewoners: brede steun voor vergroten van de sociale cohesie in de buurt en gezamenlijke aanpak bij energiebesparing en – opwekking en groen in de buurt.

8 september: Presentatie plan ‘Winst uit je wijk’ tijdens Wijkfeest op Seinwezen terrein

Ruim 450 mensen zijn aanwezig op het Seinwezen terrein bij de afsluiting van het wijkfeest. De wethouder Wonen verloot daar drie gratis maatwerkadvisen. Een energiescan voor de oudere woningen in Haarlem, ontwikkeld door de pool van adviseurs. Wijkbewoners schrijven zich in als potentieel geïnteresseerden in de buurttuin (11), een maatwerk-

advies voor energiebesparing in de woning met 50% korting (20) en voor gezamenlijke inkoop van zonnepanelen (40).

17 september: Ondertekening contract met gemeente Haarlem voor financiële ondersteuning Garenkokerskwartier

Gemeente Haarlem stelt financiering beschikbaar voor de duurzaamheidsinitiatieven die samenwerken in het Deur voor Deur Platform. Het Garenkokerskwartier krijgt daaruit €5000 om onkosten te dekken. De gemeente contracteert Synergos Communicatie om de initiatieven te ondersteunen als partner in de stad en de ervaringen die in het Garenkokerskwartier en daarbuiten zijn opgedaan te delen in Haarlem. Dit geeft de eerste aanzet tot de Stadsgarage. Het leidt onder meer tot tweemaandelijks masterclasses, voorafgegaan door een door de gemeente (Margreet van der Woude) georganiseerde powermeeting. Dat is een korte bijeenkomst waar de wijkinitiatieven elkaar staan in een kring in 3 minuten bijpraten over de recente ontwikkelingen en plannen. Verdere vragen komen op de borrel na afloop ter sprake.

18 september: Start zoektocht aannemers en installateurs en oprichting van een “buurtorganisatie”

Nabespreking wijkfeest. De deelnemers van het E-team besluiten om aannemers en installateurs uit de wijk te zoeken om mee te denken hoe de maatregelen rond woningverbetering en plaatsing van zonnepanelen het best zijn op te zetten. Dit mislukt, bouwbedrijven blijken niet geïnteresseerd.

De vraag komt op of er organisatievormen zijn om de continuïteit van de goed lopende samenwerking te borgen. Via hun netwerken en dat van de deelnemers van het Deur voor Deur platform komen de buurtgenoten de statuten van bestaande buurtcoöperaties in Castricum en Wognum op het spoor. In samenspraak met een bevriende notaris in Haarlem komt naar voren dat een coöperatie het meest geschikt lijkt. Dat geeft het initiatief de mogelijkheid om zich als maatschappelijke onderneming te profileren en inkomsten te verwerven met bedrijfsmatige acties voor en door buurtgenoten.

Zonnepanelen geplaatst op het dak van Duvenvoordestraat 66

29 september: Primeur van eerste maatwerkadvies in de wijk

Huizendokter Johannes Frölich doet de eerste opname voor de uiteindelijk 32 Maatwerkadviezen die hij uitvoert in de wijk.

7 november: Landelijke inventarisatie gezamenlijke inkoopacties zonnepanelen

Een stagiaire van Synergos Communicatie brengt in beeld welke acties er landelijk spelen om gezamenlijk zonnepanelen in te kopen. Analyse van de gegevens door het E-team leidt tot de conclusie dat de Haarlemse aanbieder Kapitein de beste prijs/kwaliteit biedt.

12 december: Eerste brede buurtbijeenkomst: steun voor oprichting Buurtcoöperatie

Voorstel voor oprichting buurtcoöperatie unaniem gesteund door 120 aanwezigen. 66 mensen schrijven zich in als aspirant lid.

Zomer 2003

UIT HET SEINBLOG (blog van initiatiefnemers)

20 JAN 2013: IN VIER STAPPEN IN MOESTUINBAKKEN

Het was ijskoud, de gevoelstemperatuur was -12 graden Celcius. Toch staan elf Garenkokers-vrijwilligers zondagochtend 19 januari dik ingepakt voor de deur van het Seinwezen. Honderd pallets staan voor ze klaar, klaar voor een leven als moestuinbak. De 22 handen slepen ze alle 100 naar binnen. Twee paar handen maken 600 zaagsneden, twee handen boren 600 gaten, twee andere handen schroeven 600 schroeven. Halverwege de ochtend vindt er wisseling van de wacht plaats. Vier uur later zijn 100 pallets verandert in 50 moestuinbakken.

Een positieve vibe, dat is het heersende gevoel. Het loopt als een geoliede machine; van sjouwen tot het werken aan een snel geïmproviseerde lopende band tot weer sjouwen. Sneeuw, wind en koud trotserend. De 50 bakken staan klaar voor plaatsing, om te worden bekleed met worteldoek en om te worden gevuld met aarde en biogrond. Complimenten aan iedereen die er was, en aan de trekker van de groep, Carla van Walstijn. Op naar de eerste tomaten, worteltjes, radijsjes. Kwestie van omscheppen, zaaien, onderhouden, wateren, onkruid wieden, plantjes koesteren en tenslotte oogsten.

2013

20 januari: Bakken timmeren voor de buurttuin

De initiatiefgroep rond de buurttuin verzamelt 22 buurtgenoten in het ijskoude Seinwezen om 100 gratis verkregen pallets te vertimmeren tot 50 moestuinbakken van 1 bij 1 meter. Later wordt er worteldoek in geplaatst en aarde gestort. Zij worden in de loop van het jaar allemaal verkocht voor €50 inclusief €10 lidmaatschap van de coöperatie.

9 februari: Opstellen statuten en besluit tot oprichting Buurtcoöperatie

De initiatiefnemers komen op een sneeuwrijke zaterdag bijeen en stellen de statuten op naar voorbeeld van bestaande buurtcoöperaties in Castricum en Wognum. De coöperatie stelt zich ten doel om de buurt te verduurzamen en de sociale cohesie te vergroten. Dat doet zij door buurtbewoners te faciliteren om gezamenlijke activiteiten te verzinnen en uit te voeren, met name op het gebied van energie, groen en zorg voor elkaar. Zij stellen een oprichtingsbestuur samen en maken een activiteitenplan voor het eerste jaar in de vorm van een 15 puntenplan. Dat bestaat uit 6 hoofdthema's: visie, spelregels, statuten, woningverbetering, zonnepanelen en doorgaan met lopende activiteiten zoals de buurttuin.

1 maart: Eerste presentatie coöperatie in Haarlem

Masterclass van het Deur voor Deur platform. De Buurtcoöperatie Garenkokerskwartier in oprichting presenteert zich als voorbeeld hoe een bewonersinitiatief een eerste stap naar professionalisering maakt. Daarmee is het de eerste wijk in Haarlem die een eigen buurtcoöperatie opricht.

27 maart: Oprichting van de Buurtcoöperatie

Tweede brede buurtbijeenkomst met opnieuw 120 aanwezigen die unaniem instemmen met het voorstel tot oprichting van de buurtcoöperatie. Doel: het gezamenlijk verduurzamen van de wijk en het verhogen van de sociale cohesie.

24 april: informatieavond Zonnepanelenactie

Presentatie zonnepanelen actie in samenwerking met installateur Kapitein. Circa 50 mensen zijn aanwezig waarvan 34 mensen zich aanmelden.

De uitvoering ligt geheel in handen van de installateur. De coöperatie bedingt een collectiviteitskorting waarbij 5% van de aankoopsom per paneel toekomt aan de coöperatie. Dit levert ruim €2000 aan inkomsten op voor de coöperatie die uiteindelijk in 2014 geïnd wordt via een factuur aan de installateur.

27 april: Opening buurtmoestuin 'Zaaiwezen'

Alle 50 bakken die in het voorjaar zijn verkocht, worden op de spoorlijn naast het Seinwezen geplaatst. De gebruikers zorgen in de loop van het seizoen dat er een opslag komt voor materialen. Op het Seinwezen wordt een buitenkraan geplaatst voor besproeiing. Er is elke dag wel iemand die langskomt om de bakken te verzorgen. De tuinders vinden het leuk elkaar te treffen en verzinnen de eindemaand borrel. Daarbij neemt iedereen wat te eten of drinken mee. De bijeenkomst is op elke laatste zondag van de maand op het terrein voor het Seinwezen.

3 mei: Eerste maandelijkse bestuursvergadering

Het oprichtingsbestuur bestaat uit 5 personen afkomstig uit het originele E-team en breidt snel uit naar 6. Deze nemen elk een "portefeuille". Dat betekent dat in alle werkgroepjes minimaal een bestuurslid deelneemt. De eerste thema's zijn: zon in de wijk, woningverbetering en groen in de wijk. Later in het jaar komen daar "buurtsoep/zorg voor elkaar", "kinderen" en "stamtafel" bij. Het bestuur komt elke eerste vrijdag van de maand van 9 tot half 11 bij elkaar voor een open vergadering in het Seinwezen waar regelmatig mensen buiten het bestuur bij aansluiten.

31 augustus: bankrekening operationeel

De coöperatie wordt ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, opent een bankrekening waar na een moeizame aanloop vanaf augustus de leden hun contributie van €10 op storten. Eind 2013 zijn er 70 betalende leden.

24 september: Eerste straatambassadeurs bijeenkomst

De coöperatie vraagt zich af of de mensen die een jaar eerder de buurtenquête hebben uitgevoerd voorposten van de coöperatie kunnen zijn. Het idee is hen tot straatambassadeurs te maken. Die kunnen mensen voor de coöperatie interesseren en acties toelichten en promoten. Het

blijkt moeilijk om dit in de praktijk te brengen. Het taakpakket is nog te onduidelijk. Een groep van 20 buurtgenoten komt op persoonlijke uitnodiging bijeen in het Seinwezen om hun ideeën voor de coöperatie te bespreken. Dit resulteert onverwacht in nieuwe plannen rond de zorg (een regelmatige buurtsoep), sociale cohesie in de wijk (een maandelijks stamtafel in het Seinwezen), ruimte voor kinderactiviteiten en het groen rond de spoorstrook. Twee jaar later komt idee alsnog tot wasdom in de vorm van een burenhulp initiatief.

29 september: Panelenparty

Feestelijke afsluiting van de zonnepanelen actie. De laatste van de 123 ingekochte panelen voor 17 woningen worden uiteindelijk in november geplaatst. Er zijn wat kritiekpunten over vertragingen, maar de algemene evaluatie is positief.

11 oktober: Financiering door Stichting Doen

De coöperatie slaagt er in om de eerste gelden te werven buiten de gemeentelijke ondersteuning. De Stichting Doen keurt een financieringsaanvraag goed voor activiteiten rond sociale cohesie in de buurt.

11 november: Sint Maarten bij het Seinwezen

Eerste kinderactiviteit van de coöperatie bij het Seinwezen trekt 40 ouders met 70 kinderen. Albert Heijn in de wijk sponsort de warme chocolademelk. Het is de eerste activiteit van een trainee die via de financiering van Stichting Doen aangetrokken kan worden. Zij is in dienst bij Synergos Communicatie en gedeeltelijk gedetacheerd bij de buurtcoöperatie voor communicatie, administratie en ondersteuning van initiatieven in de wijk.

24 november: Bewonersbijeenkomst Maatwerkadviezen

Presentatie van de uitkomsten van het tevredenheidsonderzoek dat de buurtcoöperatie heeft uitgevoerd onder de 32 uitgevoerde maatwerkadviezen. Circa 90% is tevreden en zou zijn burens aanraden een onderzoek uit te voeren al kan het rapport minder technisch van aard zijn. Voor zes woningen wordt een gezamenlijke offerte door de Haarlemse Huizenaanpak gemaakt. Dit is een samenwerkingsverband van in de bouw werk-

zame MKB bedrijven in Haarlem. Anders dan bij de mislukte pogingen van het E-team in 2012, is deze groep ondernemers wel geïnteresseerd om zich te verbinden met wijkinitiatieven zoals de buurtcoöperatie Garenkokerskwartier.

6 december: Eerste gezamenlijke bestuursvergadering met de wijkraad

Om de afstemming verder te verbeteren neemt een vertegenwoordiger van de wijkraad 1 keer in de 2 maanden deel aan de bestuursbijeenkomst van de coöperatie. Andersom gebeurt hetzelfde.

10 december: Eerste Jaarbijeenkomst Buurtcoöperatie

Presentatie van de resultaten in 2013 en overzicht van de plannen voor 2014 voor 80 aanwezigen. Voortzetting zonnepanelencampagne, uitbreiding met gezamenlijk zonnestroomdak op het Seinwezen, aankondiging droge muren, warme vloeren campagne, voortzetting buurttuin Zaaiwezen en uitbreiding tot Groen in de wijk en kinderactiviteiten. Nieuwe werkgroepjes rond stamtafel en buurtsoep. Voorlopige jaarbegroting gepresenteerd. Vacaturebank geïntroduceerd en kascommissie geïnstalleerd.

12 december: Presentatie Buurtcoöperatie als voorbeeld voor andere wijken

Eerste “pecha-kucha” avond in Haarlem voor de buurt “Het Centrum”. Dit is een serie korte presentaties van maximaal 5 minuten gevolgd door een “markt” waar de aanwezigen één op één in contact kunnen komen met de presentatoren. Op de bijeenkomst tonen diverse duurzaamheidsinitiatieven in de stad zich aan de circa 120 aanwezigen. De buurtcoöperatie presenteert zich als bewezen methode om bewoners te organiseren op wijkniveau.

2014

Het jaar 2014 begint met een door meer dan honderd mensen bezochte opening van Buurtcafé de Stamtafel in het Seinwezen. Het door een groepje wijkbewoners gerunde café is elke eerste zondag van de maand van 16 tot 19 uur geopend. Muzikanten uit de buurt zorgen voor muziek, er komen elke keer zo’n 30 tot 60 mensen op af.

Eind januari is de eerste winterbuurtsoep die 150 mensen op de been brengt en als doel heeft om buurtbewoners elkaar te laten ontmoeten om zo latente zorgvragen op het spoor te komen. Behalve dat, blijkt het een goede voedingsbodem voor nieuwe wijkinitiatieven. Mede daardoor breidt het aantal werkgroepjes zich in het begin van 2014 uit met “reparatie café”, “straatvoetbal”, “wijk AED”, “buurtfeest” en “troeptrimmen”.

2015

In mei boekt de coöperatie haar grootste succes tot dan toe: de opening van een gezamenlijk zonnestroomdak met 120 panelen op het Seinwezen, het eerste van Noord Holland. Dat draagt verder bij aan de naamsbekendheid die de coöperatie inmiddels geniet. Formele instanties vanuit met name de zorg- en energiesector weten haar beter te vinden. De samenwerking met de kleine woningcoöperatie in de wijk Rosehage krijgt vorm rond het thema zorg en burenhulp. De wijkraad vindt zichzelf overbodig en vraagt de buurtcoöperatie haar rol over te nemen. Die heeft inmiddels 150 leden en bereikt met haar e-mailbestand circa 350 mensen en via de sociale buurtmedia nog wat meer. Zij kan bogen op een vaste kring mensen die de meeste van de bijeenkomsten bezoekt en stelt zich ten doel om ook daarbuiten meer aanhang te werven. Twee van de bestuurders van het eerste uur treden af, nieuwe mensen nemen hun plaats in. Sommige initiatieven lopen af. Anderen ontstaan of zetten door. De buurtcoöperatie blijft actief om haar rol als verbinder voor de buurt te behouden. De kern van het succes van de coöperatie is de mate waarin zij in staat blijft om mensen te inspireren om gezamenlijk in de wijk activiteiten te ondernemen. Dat is en blijft voor buurtbewoners de belangrijkste reden om mee te doen.

3 ELF REDENEN VOOR SUCCES

Waarom de buurtcoöperatie in het Garenkokerskwartier van de grond komt

Kennelijk waren in 2011 de voorwaarden voor een geslaagd wijkinitiatief in het Garenkokerskwartier aanwezig. Die zijn niet vooraf door de initiatiefnemers geïnventariseerd, zij zijn spontaan begonnen met het idee er iets van te maken. Daarmee is meteen de belangrijkste voorwaarde genoemd: één of een enkele personen die het initiatief nemen en houden. Uit de tijdlijn in het Garenkokerskwartier is nog een serie randvoorwaarden af te leiden die hebben meegeholpen om een idee werkelijkheid te maken.

1 OPEN EN UITNODIGENDE HOUDING INITIATIEFNEMERS

Elk initiatief begint met een eerste idee. Dat ontspruit bij één of enkele personen in de wijk, maar komt pas ten uitvoer als die personen anderen bij het initiatief weten te betrekken. Door snel een klein clubje medestanders om je heen te verzamelen, vergroot je het aantal ideeën en contacten. In het Garenkokerskwartier ontstonden zo het E-team en de Groengroep. Die gebruikten de ideeën, contacten en inzet van alle mensen van het eerste uur. Op die manier konden zij verder komen dan ze op hun eentje hadden gekund.

De houding van de initiatiefnemers is daarin heel belangrijk. Een open en uitnodigende opstelling stimuleert medestanders met plannen en ideeën te komen. Het trekt mensen aan die iets in de wijk willen opbouwen. Zo ontstaat een ander type samenwerking dan ontstaat rond “protest”-initiatieven die er op gericht zijn om ongewenste ontwikkelingen in de wijk tegen te gaan.

Haarlems Dagblad 16 mei 2015

Begin dichtbij. Medestanders vind je het makkelijkst onder de mensen die je toch al kent: het eigen netwerk. Dat kun je treffen op een verjaardag, het schoolplein of op andere plekken in de buurt waar je elkaar treft. Benader mensen waarvan je vermoedt dat die wel in zijn voor initiatieven. Als die enthousiast zijn, halen zij er weer mensen uit hun netwerken bij. De belangrijkste voorwaarde om die mensen te binden is het scheppen van de juiste uitnodigende sfeer. Die moet mensen uitlokken om met ideeën voor de wijk te komen die ze gezamenlijk verder uitwerken. In het Garenkokerskwartier ontstond die sfeer rond het Seinwezen pand. De verbouwing was juist van start gegaan. Dat schepte letterlijk een sfeer van opbouwen en aanpakken. Dit vereist een open management stijl die niets oplegt en er op is gericht om het initiatief bij de mensen te laten. Tegelijk is het belangrijk een duidelijk profiel te houden waar het initiatief wel en niet over gaat. Dit vergt de juiste balans zoeken tussen het gericht “zaaien en opkweken van ideeën” en je laten verrassen door andere.

Er is kans van slagen als je ervoor zorgt dat er ook praktische vervolgspraken komen. Van de eerste bijeenkomsten in het Seinwezen maakten de initiatiefnemers korte conclusies en afsprakenlijstjes die ze op de –nog weinig bezochte- website plaatsten en rond mailden. Zo voelden de eerste deelnemers zich snel medeverantwoordelijk om de afspraken na te komen. Dat betekent dat de initiatiefnemers waar nodig het voortouw nemen om activiteiten in gang te zetten. Daarnaast is het belangrijk dat zij oog hebben voor belemmeringen die opdoemen en de oplossingen om die uit de weg te ruimen.

Dit helpt om een “doe-sfeer” te scheppen waarin activiteiten uitgevoerd worden. En geeft je de geloofwaardigheid om mensen op positieve wijze te herinneren aan de afspraken die zijn gemaakt.

Het concept werkt als de initiatiefnemers tijd beschikbaar blijven maken en het uithoudingsvermogen hebben om mensen uit te lokken met hun eigen ideeën aan de slag te gaan. En in staat zijn om mensen los te laten die afhaken.

- Zoek snel naar medestanders die je ideeën delen
- Schep een open en inspirerende aanpak en houd het praktisch om de vaart er in krijgen
- Zorg ervoor dat de mensen met hun ideeën komen, laat hen die zelf uitwerken en zorg voor de “Haarlemmer Olie” die obstakels wegneemt.

2 ONTMOETINGSPLAATS

Elkaar ontmoeten om met elkaar iets te doen is de belangrijkste drijfveer in het Garenkokerskwartier. Een ontmoetingsplaats waar mensen elkaar graag treffen is daarvoor cruciaal. Het pand het Seinwezen biedt deze ontmoetingsplaats. In de allereerste plannen is al het doel geformuleerd om het pand niet alleen energiezuinig te maken, maar ook een sociaal maatschappelijke ontmoetingsfunctie in de wijk te geven. De open en uitnodigende houding van de initiatiefnemers trekt de mensen naar het gebouw. De eerste bijeenkomsten vinden plaats in het pand. Het wijkfeest is op het terrein rond het pand net als de buurttuin. Het pand biedt het maandelijkse buurtcafé, het reparatie café en alle andere initiatieven

een plek en is de logische locatie waar groepjes buurtbewoners deze activiteiten voorbereiden. Twee jaar later komt een tweede plek beschikbaar in de wijk: woningbouwvereniging Rosehaghe opent “Het Zaeltje”.

- Zorg voor een aantrekkelijke ontmoetingsplaats waar mensen graag komen

3 MEDE-INITIATIEFNEMERS SLUITEN AAN

De ideeën blijven niet “het bezit” van de eerste initiatiefnemers. Zij sturen er bewust op aan om ze breder gedeeld te krijgen door een eerste groep mensen die ze tot uitvoering willen brengen. In de eerste brainstorms eind 2011 zorgen de initiatiefnemers in het Garenkokerskwartier ervoor dat zich achter elk van de dan geopperde ideeën een groepje mensen organiseert dat het idee tot plan en het plan tot realiteit brengt. Zo kunnen de “groengroep” en het “E-team” ontstaan. De eerste zorgt ervoor dat de buurttuin het “Zaaiwezen” in de lente van 2013 opent. Het E-team komt december 2013 met het voorstel een buurtcoöperatie op te richten en ondervindt daarvoor brede steun in de wijk. Daarin ontstaat uiteindelijk ook het in eerste instantie geopperde idee om de zorg voor elkaar te regelen. Daarnaast trekt het nieuwe initiatiefnemers aan die het plan opvatten voor onder meer een maandelijkse stamtafel, kinderactiviteiten en een repair café.

De buurtcoöperatie wil aanvullend zijn op de bestaande initiatieven in de wijk zoals de wijkraad, de redactie van de wijkkrant en –website en de Ondernemers borrel. Dit lukt door contact te houden met mensen achter deze initiatieven en open te staan voor samenwerking. Vanaf december 2013 schuiven wijkraadleden aan bij de bijeenkomsten van het coöperatiebestuur en andersom. In de loop van 2014 fuseren de verschillende website tot één buurt site. In 2015 gaat de wijkraad op in de buurtcoöperatie.

- Zorg dat er steeds groepjes van minimaal twee gemotiveerde mensen de ideeën uitwerken
- Weet welke initiatieven al bestaan, kopieer die niet, vul aan en zoek de aansluiting

4 MEEWERKENDE GEMEENTE EN COÖPERATIEVE AMBTENAAR

De gemeente Haarlem herkent de potentie van het initiatief en stelt een deskundig en gecommitteerd ambtenaar beschikbaar met een sterk servicegerichte houding. Het wijkinitiatief Garenkokerskwartier past bij de klimaatdoelstelling van de gemeente Haarlem, maar is geen project van het Klimaatbureau van de gemeente Haarlem. Het ontstaat zelfstandig. De gemeenteambtenaar werkt als “verbindingsofficier” met de gemeentelijke organisatie, zorgt ervoor dat een aantal belemmeringen kan worden weggenomen. Een voorbeeld daarvan is de goede omgang met de status van gemeentemonument die het Seinwezen “ongevraagd” in 2012 krijgt. Die dreigt de verduurzaming te vertragen. Dat gebeurt uiteindelijk niet, de verbouwing wordt in de zomer van 2013 afgerond.

De gemeente stelt extra capaciteit beschikbaar in de vorm van een stagiaire voor het E-team. In de loop van 2012 stelt zij innovatiebudget beschikbaar uit Stadsvernieuwingsgelden om materiaalkosten te dekken. Daarnaast subsidieert ze de kosten van maatwerkadviezen in de wijk. Dit is essentieel om initiatieven door de eerste fase te loodsen, maar het is belangrijk om vanaf de start naar meerdere financiers en verdienmodellen te zoeken. Lokale bedrijven kunnen sponsors, zoals de Albert Heijn het Sintmaarten feest in het Garenkokerskwartier. Ga snel na welke fondsen en financiers maatschappelijk initiatieven zoals het wijkinitiatief willen steunen. Het Garenkokerskwartier vond in de Stichting Doen een partner. In 2014 ondersteunde het Oranjefonds het wijkfeest in het kader van de landelijke Burendag.

- Zoek bij de gemeente niet naar de juiste subsidie maar naar de juiste ambtenaren
- Vind uit welke problemen het wijkinitiatief voor de gemeente helpt oplossen en wat de gemeente dat waard is
- Gebruik gemeentesubsidie waar mogelijk, maar zorg ervoor dat er ook financiering uit andere bronnen komt

5 BOUW OP PROFESSIONALS EN SEMI-PROFESSIONALS

De alliantie tussen ondernemers en professionele vrijwilligers in de wijk is de drijvende kracht achter het initiatief. De initiatiefnemers in het Garenkokerskwartier zijn maatschappelijk ondernemers. Zij hebben de commerciële doelstelling om het Seinwezen exploitabel en hun onderneming winstgevend te maken en combineren dat met maatschappelijke doelstelling om de sociale cohesie en duurzaamheid in de wijk te verhogen. Initiatiefnemers moeten bereid zijn om de meeste tijd “niet-rendabel” te besteden. Met in het achterhoofd dat zij de opgebouwde kennis op termijn kunnen benutten voor het ontwikkelen van nieuwe producten en diensten.

Net als in elke wijk herbergen de circa 1500 huishoudens in het Garenkokerskwartier deskundigheid van uiteenlopende aard. De kunst is om die te mobiliseren voor de wijk. De professioneel-maatschappelijke insteek in het Garenkokerskwartier werkt. Die mobiliseert mensen om hun deskundigheid in te zetten voor het verbeteren van hun directe leefomgeving; de energieke samenleving aan het werk in het Garenkokerskwartier. In het E-team verzamelen zich energie-, bouw-, communicatie- en organisatiedeskundigen die hun kennis inzetten bij het verbeteren van hun directe leefomgeving in de wijk. In het Garenkokerskwartier zijn circa 300 kleine zelfstandigen. Productie van materialen als flyers, foto's en websites worden weggezet bij zelfstandigen in de wijk. Het plan om bouwbedrijven in de wijk in te zetten voor woningverbetering komt niet van de grond. Dat ontstaat pas later als Haarlemse bouwgerelateerde bedrijven gaan samenwerken in de Haarlemse Huizenaanpak.

- Leg de verbinding tussen maatschappelijk ondernemers en professionele vrijwilligers
- Ga niet voor het geld, maar zorg voor activiteiten die geld kunnen opleveren voor het initiatief en maatschappelijk ondernemers in de wijk

6 ZOEK ANDERE WIJKINITIATIEVEN OP

Het Garenkokerskwartier is geen geïsoleerd initiatief. Het deelt kennis, ervaring en inspiratie met andere initiatieven in de stad. De gemeente ambtenaar legt de verbinding met andere initiatiefnemers in de stad door ze bijeen te brengen in het wijkenplatform “Deur voor Deur”. Dat lukt door dezelfde open en stimulerende aanpak te volgen als de initiatiefnemers van het Seinwezen. Regelmatige masterclasses en andere bijeenkomsten helpen een sfeer van vertrouwen te creëren tussen de verschillende initiatieven waarin ondernemers deelnemen die elkaars concurrenten zijn.

Het Garenkokerskwartier kan zo gebruik maken van producten en diensten die elders in de stad zijn ontwikkeld zoals het Energiebesparingsspel voor buurtgenoten uit de wijk Rozenprieel en de ervaringen om een collectieve zonninstallatie op een bollenschuur te plaatsen in de wijk Ramplaankwartier. Op de bijeenkomsten komen ook initiatieven van buiten Haarlem, onder meer Amersfoort, Amsterdam en Castricum. Als het wijkininitiatief in 2013 besluit zich om te vormen tot een coöperatie, gebruikt het de statuten van vergelijkbare initiatieven uit Wognum en Castricum. Het Deur voor deur platform zorgt er ook voor dat het initiatief aansluit bij sociale, groene en andere relevante beleidsterreinen. Daarmee verwerft het initiatief bredere ambtelijke en politieke steun in de stad.

- Zoek collega-initiatiefnemers elders in de stad op
- Gluur bij de burens, wat wat goed is verzinnen en deel wat je zelf verzint

7 BENUT BESTAANDE COMMUNICATIEKANALEN

De eerste ideeën over de plannen rond het Seinwezen en de wijk komen naar buiten via de bestaande communicatiekanalen in de wijk naar voren. De tweede helft van 2011 komt er een artikel in het Haarlems Dagblad over de aankoop van het Seinwezen. De posters die de wijkbijeenkomst over de historie van het Garenkokerskwartier in oktober 2011 aankondigen geeft aanleiding voor het eerste contacten met de mensen in de wijk. Dat leidde behalve tot een kennismaking met de wijkraad tot

een eerste artikel over de ideeën voor een wijkininitiatief in de wijkkrant de Flits. Deze eerste uitingen bereiken de geïnteresseerde bewoner. Zij helpen de gesprekken op gang met de wijkraad en de uitnodigingen voor de eerste kleinschalige bijeenkomsten eind 2011.

In de loop van 2012 maakt het Seinwezen een eigen website waarop het een buurtblog bijhoudt en verslagen van de eerste bijeenkomst vastlegt. Rond het wijkfeest september 2012 deelt het E-team voor het eerst zelfgemaakte flyers rond. Bij de uitnodigingen voor de brede buurtbijeenkomsten eind 2012 en 2013 wordt huis aan huis geflyerd. Daarnaast is er weer een artikel in de wijkkrant en is er communicatie via op de wijk gerichte facebook pagina's en linked in groepen. Vanaf 2013 vormt de buurttuin Het Zaaizeen een ontmoetingsplek. De werkgroep zon benut in september de spontane ontstane maandelijkse zogenaamde Zaaizeenborrel om de resultaten van de zonnepanelen actie bekend te maken. Vanaf eind 2013 neemt het aantal ontmoetingsactiviteiten verder toe zoals het Sintmaartenfeest, de straatambassadeurs bijeenkomsten, de buurtsoep en het maandelijkse stamcafé. Daar vertelt de doelstelling van de coöperatie zich verder voort en vergroot het bereik.

- Benut de bijeenkomsten, gebruik bestaande media zoals een wijkkrant of stadsblad en social media waar de buurt elkaar reeds treft
- Zorg dat je vanaf daar de informatie op de website van het initiatief kunt bereiken

8 CHECK OF JE BUURTGENOTEN WILLEN WAT JIJ WILT

Zorg dat je weet in hoeverre de ideeën van de werkgroepjes weerklank vinden in de wijk. Maar hoe sluit je aan op de over het algemeen zwijgende meerderheid van bewoners van de wijk. Om dat te achterhalen houdt het E-team voorafgaand aan het wijkfeest van september 2012 een wijkenquête. Daarvoor wordt per straat een “straatambassadeur” gezocht die met een vragenlijst in de hand een gesprek aanknoopt met burens. Niet alle straten worden bereikt, maar de uitslag bevestigt dat er veel interesse bestaat voor het gezamenlijk opwekken en besparen van energie, en in groen.

In de loop van 2012 concludeert het E-team dat een blijvende wijkorganisatie gewenst is om de plannen goed tot uitvoering te brengen. Een coöperatie voor en door de buurt lijkt de beste vorm te zijn. Maar wil de buurt dat eigenlijk wel? Ja, blijkt op de eerste brede buurtbijeenkomst van 12 december. Daar blijken de ideeën aan te sluiten bij de wensen van de mensen in de wijk. Er is algehele steun voor het plan.

- Houd een laagdrempelige wijk enquête om de animo te peilen
- Zorg dat alle activiteiten door en voor de buurt gebeuren

9 START MET EEN ZICHTBARE ACTIE

Een coöperatie werft en behoudt steun al naar gelang de wijkbewoners iets merken van haar activiteiten. De buurtcoöperatie stelt daarom bij de oprichtingsvergadering van maart 2013 voor om een gezamenlijke zonnepanelen actie te starten. De tegelijkertijd gelanceerde actie voor woningverbetering met de mogelijkheid om de financiering te regelen via de energierekening van netbeheerder Liander komt niet van de grond. De campagne om maatwerkadviezen met 50% korting te laten uitvoeren slaagt met 32 aanvragen. De uitgevoerde adviezen blijven goeddeels onzichtbaar.

De coöperatie kent bestuurlijke aanloopproblemen. Het openen van een bankrekening is onverwacht tijdrovend en het bestuur is in eerste instantie vooral achter de schermen actief zoals het opzetten van een ledenadministratie, innen van de eerste contributies en nadenken over verdienmodel. De zelf ontwikkelde campagne loopt tegen een aantal uitvoeringsproblemen op, maar de 17 huishoudens bij wie een zonnepanelen installatie is geplaatst zijn positief over de actie. Daarom krijgt de actie in 2014 een vervolg, uitgebreid met de mogelijkheid om panelen op een gezamenlijk dak te plaatsen. De coöperatie kan op de eerste jaarbijeenkomst december 2013 resultaten melden. Ook de buurttuin is zichtbaar en helpt het beeld bouwen “dat er wat gebeurt”. Dit helpt mee om een groep nieuwe buurtbewoners enthousiast te maken met eigen initiatieven naar voren te komen. Daar komen begin 2014 veel mensen op af. Het gezamenlijke zonnestroomdak dat in 2015 op het Seinwezen operationeel wordt is een krachtig beeld.

- Zorg dat je gezien wordt met buitenactiviteiten in de buurt
- Introduceer de eerste activiteiten breed in de buurt met huis aan huis flyers

10 PROFESSIONALISEER OP TIJD EN OP MAAT

Blijf niet hangen in pionieren en bouw bij gebleken steun een bij het initiatief passende organisatie. De pioniersfase in het Garenkokerskwartier heeft anderhalf jaar geduurd van ruwweg oktober 2011 tot maart 2013 als de coöperatie wordt opgericht. Een ‘go with the flow’ benadering heeft er voor gezorgd dat het idee van een coöperatie kon opkomen en de organisatie kon ontstaan zonder dat bij de start ooit is benoemd als specifiek doel. Het had ook een wijkwerkgroep, stichting, onderneming, community of andere denkbare organisatievorm kunnen zijn.

De coöperatie heeft een bestuur dat “dienend” is aan de leden en activiteiten onderneemt op voorstel van de leden. Het bestuur probeert ervoor te waken om zich los te zingen van de achterban en bezig te zijn met activiteiten die geen weerklank vinden in de wijk. Het houdt een maandelijkse open bijeenkomst waarbij regelmatig mensen van binnen en buiten de wijk aanschuiven. Vanaf december 2013 is er ook een persoon van de wijkraad aanwezig.

Een coöperatie helpt de organisatie aan legitimiteit en zorgt voor continuïteit. Het is een onderneming die eigen inkomsten kan verwerven die weer ten dienste komen van de organisatie. Die kan zo onafhankelijk blijven werken. Maak het bestuur en de bureaucratie die structuur geeft niet belangrijker dan het is. Verzin niet alles zelf, kopieer waar mogelijk en koop in waar noodzakelijk.

- Zie het wijkinitiatief als een maatschappelijke onderneming om te voorkomen dat vrijwilligheid omslaat in vrijblijvendheid
- Beperk de tijdsdruk en kies bij meerdere opties standaard voor de “light” variant.

11 DELEGEER DE TAKEN, VERTROUW EN HOUD DE LOL ER IN

Het bestuur bestaat uit zes leden die de taken verdelen en aan elkaar toevertrouwen. Zij bespreken de voortgang, kunnen voor elkaar invallen maar waken ervoor om ongevraagd andermans taken toe te eigenen. Het bestuur kan goed functioneren omdat de deskundigheid is verdeeld en de leden elkaar daarin respecteren. Zij zijn kritisch maar houden zich verre van dogmatische of ononderhandelbare standpunten. Het grootste kapitaal dat zij moeten bewaken is de “spirit” om samen de buurt te verbeteren en de energie die het geeft als dat lukt. Het bestuur heeft lol in het besturen. Waak voor een bestuur van bestuurders en wordt geen nieuwe bestuurslaag tussen gemeente en wijk.

- Laat belangenbehartiging voor de groepen die daar voor zijn
- Bestuur praktisch en pragmatisch

*Presentatie
gezamenlijke
aanpak woning-
verbetering
op wijkfeest
september 2012*

4 STEUN VOOR STARTERS

Elf legoblokjes om een geslaagd wijkinitiatief samen te stellen

Niet elke Nederlandse wijk heeft een pand als het Seinwezen en niet elke buurt herbergt dezelfde kundige en enthousiaste mensen die de buurtcoöperatie Garenkokerskwartier van de grond tillen. Maar elke gemeente in Nederland heeft wijken met mensen die het voortouw willen nemen en kent plekken waar zij elkaar kunnen ontmoeten; ook al zien wijken, mensen en panden er aan de buitenkant heel anders uit. Het Garenkokerskwartier laat zien met welke “bouwstenen” je de kans van slagen kunt vergroten. Die vormen geen stappenplan, maar zijn de legosteentjes waarmee je initiatieven op steeds verschillende wijze kunt samen stellen. In steeds verschillende wijken.

1 DE INITIATIEFNEMER

- Weet wat hij wil, maar laat zich graag verrassen
- Omringt zich snel met medestanders
- Inspireert om de lol er in te houden en is praktisch om de vaart er in krijgen
- Ontlokt ideeën die mensen zelf uitwerken en zorgt voor de “Haarlemmer Olie” die obstakels wegneemt

2 DE MEDESTANDER

- Komt met een eigen idee en neemt het initiatief om een groepje gemotiveerde mensen daar omheen te verzamelen
- Weet welke initiatieven al bestaan, kopieert die niet, vult aan en zoekt waar mogelijk aansluiting
- Zorgt dat de uitwerking van zijn idee door en voor de buurt gebeurt

3 DE MEEWERKEND AMBTENAAR

- Kent de initiatiefnemers en zoekt hen op in de buurt
- Vindt uit welke obstakels het wijkinitiatief in de weg staan en helpt om die weg te nemen
- Kent de gemeentelijke organisatie en brengt de juiste personen in contact met de juiste personen in het wijkinitiatief
- Bouwt een netwerk van initiatiefnemers in de stad en zorgt dat die elkaar ontmoeten en hun kennis ontwikkelen en delen
- Helpt om subsidies te vinden en benutten

4 DE ONTMOETINGSPLAATS

- De plek in de buurt waar mensen elkaar graag tegenkomen
- De plaats in de buurt waar bewoners elkaar reeds treffen: het schoolplein, vereniging, feestjes
- De plek op internet waar bewoners elkaar volgen op social media als linked in, facebook, twitter en ook websites

5 DE 'LOOK-A-LIKE'

- De persoon die een min of meer vergelijkbaar initiatief opzet elders in de gemeente
- De voorganger die al heeft uitgevonden wat werkt en wat niet en waar je de goede ideeën van kopieert
- De persoon die graag jouw vindingen hoort en overneemt
- Degene waarmee je samen op nieuwe ideeën komt

6 DE COMMUNICATOR

- Degene die zijn burens kent, ontmoet en enthousiasmeert over de activiteiten van het initiatief
- De persoon die de acties op aanstekelijke manier presenteert in wijkkrant, buurtwebsite en sociale media platforms gericht op de buurt
- De persoon die weet bij wie er steun en geld is te vinden buiten de buurt en die weet aan te spreken

7 DE BUURTONDERNEMER

- De maatschappelijk ondernemer die met zijn vrijwilligerswerk in de buurt tegelijk een markt creëert voor zijn of haar diensten en producten: schrijvers, vormgevers, coaches, adviseurs, winkeliers
- De buurtwinkelier die met zijn vrijwillige bijdragen aan het initiatief in contact komt met nieuwe of bestaande klanten: de supermarkt, kluswinkel, fietsenzaak
- De persoon die verzint welke problemen het wijkinitiatief voor de gemeente kan wegnemen en wat de gemeente dat waard is

8 DE BUURTDESKUNDIGE

- Degene die op vrijwillige basis zijn specifieke kennis en kunde inzet voor de activiteiten van het initiatief: technisch, financieel, juridisch
- De persoon die weet hoe de kennis op zijn vakgebied beschikbaar is te maken voor het initiatief: zonnetechniek, tuinonderhoud, woningverbetering

9 DE ZAKELIJKHEID

- Verdeelt de taken en beperkt de tijdsdruk
- Houdt het licht en behapbaar voor de deelnemers
- Zorg ervoor dat vrijwilligheid niet verzandt in vrijblijvendheid

10 HET VERDIENMODEL

- Zorgt ervoor dat het initiatief niet afhankelijk is van één subsidieregeling of andere financiële bron
- Leidt er toe dat de initiatiefnemers activiteiten verzinnen die helpen om het initiatief financieel zelfvoorzienend te maken
- Schept (part time) banen en daarmee nieuwe werkgelegenheid in de wijk

11 DE LOL

- De basis voor elk succesvol wijkinitiatief

UIT HET SEINBLOG (blog van initiatiefnemers)

22 FEB 2012: INTERESSE

Het is nog erg vroeg, maar wel waar: we beginnen al een klein beetje school te maken. Het stadsdeel West van de gemeente Amsterdam is er achter gekomen dat er in Haarlem bijzondere buurtprojecten lopen. Daar willen ze wel eens meer over horen. Zo krijgen we Margreet van de gemeente Haarlem aan de lijn. Of Baud, Johannes en ik daar iets over kunnen vertellen. En daar zitten we dan. In het nieuwe pand aan de Raaks aan een mannetje of tien Amsterdamse wijkuitvoerders te vertellen hoe we vanuit het Seinwezen samen optrekken met onze burens in het Garenkokerskwartier. Het zijn niet de minste toehoorders. Een aantal van hen heeft nog samengewerkt met Jan Schaeffer, de Amsterdamse banketbakker die als wethouder en staatssecretaris in de jaren zeventig de stadsvernieuwing op gang bracht met inmiddels klassieke one liners als "in geouwehoer kun je niet wonen".

Dat waren andere tijden. En andere aanpakken. Gaandeweg het gesprek begrijp ik wat ons "bijzonder" en daarom interessant maakt. De Amsterdammers moeten grote hoeveelheden woningen tegelijk aanpakken. Zo snel mogelijk aan de slag dus. Onhandig dat er ook nog mensen in wonen. Maar die moeten wel mee, is het niet goedschiks, dan maar kwaadschiks. Slikken of stikken. Een beetje te dik aangezet, ik weet het, en ook is het Garenkokerskwartier niet te vergelijken met Amsterdam Westerpark, maar daar ligt wel het verschil. Wij werken andersom. We proberen zo gedetailleerd mogelijk uit te vinden wanneer het voor mensen interessant wordt om mee te doen. En doen met die kennis een zo slim mogelijk aanbod. En ja, dat betekent veel ouwehoeren dus. Daar kun je nog steeds niet in wonen, nee. Maar misschien dat het in de vorm van communicatie met de buurt anno 2012 wel meehelpt om het wonen te verbeteren.

Garenkokerskadekwartier ingeklemd tussen de spoorlijn Haarlem - Den Haag (boven), Brouwersvaart (onder) en Kinderhuissingel (rechts). Bovenaan langs het spoor ligt het Seinwezen.

GARENKOKER CIJFERS

De 1625 huishoudens in het Garenkokerskwartier zijn voor het grootste deel (45%) eenpersoons huishoudens. Een kwart runt een 2-persoons huishouden en in 30% van de huishoudens wonen kinderen. Laag, gemiddeld of hoog inkomen. Het Garenkokerskwartier telt 1445 woningen, met een relatief hoge gemiddelde waarde van €335.000 (anno 2013). Twee derde van de woningen zijn in particulier bezit en een derde van de woningen wordt gehuurd van een woningcorporatie (13%) of via particuliere verhuur (19%).

ENERGIE(GEBRUIK) IN DE WIJK

Vergeleken bij het landelijke gemiddelde verbruiken de bewoners van het Garenkokerskwartier relatief meer gas en iets minder elektriciteit dan gemiddeld in Nederland. Wat betreft het gasverbruik verklaarbaar door de verhoudingsgewijs grote hoeveelheid oudere, niet (goed) geïsoleerde woningen. Hier valt dus winst te halen!

GARAGE GARENKOKERS- KWARTIER

startersgids

voor wijkinitiatieven

www.garenkokerskwartier.nl

De buurtwebsite waar de coöperatie zich
samen met andere initiatieven presenteert

